

Εφετείο Πειραιώς: 1201/1995

Πηγή: Ε.Ε.Δ. 55/96, σ.970

Δ.Ε.Ε.2/96, σ.195

Περίληψη: Η οφθαλμική νόσος η οποία εμφανίσθηκε σε ναυτικό διαρκούσης της συμβάσεως ναυτολογήσεως του, υπό κανονικές συνθήκες απασχολήσεώς του και οφείλετο σε παθολογικά αίτια αυτού, δεν θεωρείται ότι συνιστά εργατικό ατύχημα. Με τη σύμβαση ναυτολογήσεως μπορεί εγκύρως να συμφωνηθεί, ότι ο ναυτικός θα παρέχει εντός των νομίμων χρονικών ορίων περισσότερες από μία αυτοτελείς και διαφορετικές μεταξύ τους εργασίες, δικαιούμενος σε μια τέτοια περίπτωση πλήρεις τις αποδοχές όλων των παραλλήλων τούτων απασχολήσεών του. Η προκειμένη αξίωση του ναυτικού γεννάται και είναι απαιτητή, εφ' όσον αυτός έθεσε στη διάθεση του πλοιάρχου τις υπηρεσίες που ανέλαβε να εκτελέσει, έστω και εάν αυτές δεν χρησιμοποιήθηκαν για λόγους που αφορούν στο πρόσωπο του εργοδότη. Τυχόν μειωμένη απασχόληση του ναυτικού σε κάποια από τις ανωτέρω παράλληλες εργασίες συνεπάγεται ανάλογη μείωση των αντιστοίχων αποδοχών του, όταν η άνω υποαπασχόλησή του οφείλεται σε ανωτέρα βία ή έχει συμφωνηθεί ρητώς ή σιωπηρώς μεταξύ των μερών. Κλειστός μισθός είναι εκείνος ο οποίος συμφωνείται μεταξύ των μερών και περιλαμβάνει το βασικό μισθό και τα επιδόματα ή άλλες παροχές από την οικεία σ.σ.ε., στις οποίες περιλαμβάνεται και η αναλογία της αποζημιώσεως αδείας. Πάντως, ο κλειστός μισθός δεν επιτρέπεται, επί ποινή ακυρότητας της σχετικής συμφωνίας, να υπολείπεται των ελαχίστων νομίμων αποδοχών.

Κυριότερες διατάξεις: Ν. 551/1915 άρθρα 1,2,και 3. Ν.Ι.Ν.Δ. άρθρα 53, 57, 60 και 66. Α.Κ. άρθρα 3, 189, 192, 198, 340, 361, 374, 648, 651, 653, 656.

Απόφαση Δικαστηρίου

Πρόεδρος: κ. Χ. ΓΕΩΡΓΑΚΟΠΟΥΛΟΣ (Πρόεδρος Εφετών)

Εισηγητής: κ. Π. ΒΟΥΛΓΑΡΗΣ (Εφέτης)

Δικηγόροι: κ.κ. Β. Σαζώνης, Ν. Δόμβρος

Οι κρινόμενες αντίθετες εφέσεις κατά της υπ'αριθμ. 782/1994 οριστικής αποφάσεως του Μονομ. Πρωτ. Πειραιώς, η οποία εκδόθηκε κατά την ειδική

διαδικασία των εργατικών διαφορών (άρθρα 663 επ. Κ.Πολ.Δ και 82 Κ.Ι.Ν.Δ.), ασκήθηκαν νομοτύπως και εμπροθέσμως (άρθρα 495 παρ.1, 518 παρ. 2 Κ.Πολ.Δ.), γι' αυτό είναι δεκτές κατά τύπους και πρέπει να εξεταστούν κατ' ουσίαν, συνεκδικαζόμενες ένεκα προφανούς συνάφειας των (άρθρ. 246 Κ.Πολ.Δ.).

Με την αγωγή του επί της οποίας εκδόθηκε η εγκαλουμένη απόφαση ο ήδη εγκαλών - εφεσίβλητος επικαλούμενος σύμβαση ναυτικής εργασίας αορίστου χρόνου, με βάση την οποία ναυτολογήθηκε στις 30.3.1992 με την ειδικότητα του μαγειροθαλαμηπόλου στο υπό σημαία Μάλτας Δ/Ξ "Τ.Ι." χωρητ. άνω των 4.500 T.D.W. της πλοιοκτησίας της δεύτερης εναγομένης και υπηρέτησε σ' αυτό μέχρι την 27.1.1993 οπότε απολύθηκε λόγω ατυχήματος, ζητούσε να υποχρεωθούν οι εναγόμενες, η πρώτη των οποίων είναι αντιπρόσωπος στην Ελλάδα της δεύτερης και η τρίτη νόμιμος εκπρόσωπος της πρώτης με την οποία κατάρτισε την επίδικη σύμβαση, να καταβάλουν σ' αυτόν, το συνολικό ποσό των 24.280.498 δρχ. για διαφορές δεδουλευμένων μισθών, μισθοτροφοδοσία αδείας μισθούς ασθενείας, αποζημίωση για πλήρη ανικανότητα και χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής του βλάβης.

Η εγκαλουμένη απόφαση δέχθηκε κατά ένα μέρος την αγωγή αυτή, γι' αυτό παραπονούνται τώρα κατ' αυτής αμφότερα τα διάδικα μέρη με τις κρινόμενες αντίθετες εφέσεις τους και ζητούν την εξαφάνισή της άλλης μεταρρύθμισής της για τους λόγους που αναφέρονται στα εφετήρια των, οι οποίοι ανάγονται σε εσφαλμένη του νόμου εφαρμογή και κακή εκτίμηση των αποδείξεων και οι οποίοι εξετάζονται στη συνέχεια ως προς τη βασιμότητά των.

Από την ένορκη κατάθεση ενώπιον του πρωτοβαθμίου δικαστηρίου της μάρτυρος - συζύγου του ενάγοντος Ε.Σ. η οποία περιέχεται στα προσκομιζόμενα ταυτάριθμα με την εγκαλουμένη απόφαση πρακτικά συνεδριάσεως του ίδιου δικαστηρίου, τα έγγραφα που επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι, με τις αριθμ. 3094 και 3095/16.9.1994 ένορκες βεβαιώσεις μαρτύρων των εναγομένων, οι οποίες έχουν ληφθεί νομοτύπως (αρθρ. 671 παρ. 1 δ' Κ.Πολ.Δ.) ενώπιον του Ειρηνοδικείου Πειραιώς και την εν γένει συζήτηση της υποθέσεως αποδείχθηκαν τα εξής:

Κατόπιν συμβάσεως ναυτικής εργασίας διάρκειας έξι (6) μηνών που κατάρτισε την 30.3.1992 στον Πειραιά ο ενάγων με εκπρόσωπο της πρώτης

εναγομένης, η οποία είναι αντιπρόσωπος στην Ελλάδα της πλοιοκτήτριας δεύτερης εναγομένης που εδρεύει στη Βαλέττα της Μάλτας ναυτολογήθηκε με τις ειδικότητες του μαγειροθαλαμηπόλου στο υπό σημαία Μάλτας Δ/Ξ "Τ.Ι." χωρ. 84.166 Τ.Δ.Υ με μηνιαίο μισθό 2.500 δολ. ΗΠΑ ο οποίος από 1.7.1992 αναπροσαρμόσθηκε σε 2.850 δολ. ΗΠΑ μηνιαίως και κατά τα λοιπά σύμφωνα με τους όρους της Ελληνικής σ.σ.ν.ε. για δεξαμενόπλοια άνω των 4.500 Τ.Δ.Υ και απασχολήθηκε στο άνω πλοίο με τις παραπάνω ειδικότητες μέχρι την 27.1.1993 οπότε απολύθηκε στο λιμάνι Sao Sebastio της Βραζιλίας όπου κατέπλευσε το πλοίο το πρώτο μετά τη συμπλήρωση του ως άνω συμβατικού χρόνου απασχολήσεώς του σ' αυτό και από όπου ήταν δυνατός ο επαναπατρισμός του, σύμφωνα με ρητή διάταξη της ενδίκου συμβάσεως ναυτικής εργασίας.

Ο ισχυρισμός του ενάγοντος ότι η απόλυσή του έγινε λόγω ασθενείας του η οποία προκλήθηκε από εργατικό ατύχημα που υπέστη κατά τη διάρκεια της υπηρεσίας του στο πλοίο δεν αποδείχθηκε ως ουσία βάσιμος. Ειδικότερα, αποδείχθηκε ότι την 12.1.1993 ο ενάγων, κατόπιν αιτήσεώς του, εξετάσθηκε σε χειρουργική και οφθαλμολογική κλινική του Sao Sebastio της Βραζιλίας όπου βρισκόταν ελλιμενισμένο το παραπάνω πλοίο και όπως προκύπτει από την προσκομιζόμενη με την ίδια ημερομηνία βεβαίωση του οφθαλμιάτρου Dr. L.A.R διαπιστώθηκε πτώση της οράσεώς του η οποία τοποθετείται χρονικά πριν από 2-3 μήνες. Η αναφορά του ως άνω ιατρού στο χρόνο ενάρξεως της εν λόγω παθήσεως προήλθε ασφαλώς από σχετική δήλωση του ενάγοντος διότι δεν είναι αντικειμενικά δυνατός ο προσδιορισμός από τον ιατρό του παθολογικού τούτου φαινομένου. Την ίδια μέρα ο εκεί ιατρός M.F.G. διέγνωσε ότι ο ενάγων χρειάζεται ειδική οφθαλμολογική εξέταση.

Μετά τον επαναπατρισμό του ο ενάγων παραπέμφθηκε από την πρώτη εναγομένη κατόπιν αιτήσεώς του, προς εξέταση σε ιατρούς της ασφαλιστικής εταιρείας "Α." και εξετάστηκε στις 11.2.1993 στο Οφθαλμολογικό Κέντρο Πειραιά όπου διαπιστώθηκε υψηλός μυωπικός αστιγματισμός. Στη συνέχεια, εξετάστηκε ο ενάγων από ιατρούς της επιλογής του και συγκεκριμένα την 24.2.1993 στο Οφθαλμολογικό τμήμα του Ιπποκρατείου Περιφερειακού Γεν. Νοσοκομείου Αθηνών από τον ιατρό - επιμελητή Κ. ο οποίος γνωμάτευσε ότι "εμφανίζει αλλοιώσεις χοριοαμφιβληστροειδούς κατά τον οπίσθιο πόλο άμφω και ως εκ τούτου η

όρασή του είναι μειωμένη. Η οπτική οξύτης του δεξιού οφθαλμού ανέρχεται σε μέτρηση δακτύλων από απόσταση 1 μέτρου, του δε αριστερού οφθαλμού ανέρχεται σε 1,5/10 με διόρθωση..." και την 3.5.1995 εξετάσθηκε από τον οφθαλμίατρο Α.Τ. ο οποίος με βάση το ιστορικό όπως αυτό το εξέθεσε ο ενάγων, ότι δηλαδή η όρασή του άρχισε να εμφανίζει μείωση από το Νοέμβριο 1992 όταν ευρισκόμενος εν πλω ναυτολογημένος ως μάγειρας εκτόξευσε εντός των οφθαλμών του καυτό ελαιόλαδο κατά τη διάρκεια παρασκευής φαγητού και τα προαναφερόμενα ιατρικά πιστοποιητικά καθώς και τις ειδικές διαπιστώσεις οδηγήθηκε σε συμπεράσματα μεταξύ άλλων ότι η όραση του δεξιού οφθαλμού έχει τελείως απολεσθεί και του αριστερού πορεύεται επί τα χείρω ότι είναι αδιανόητο να ναυτολογηθεί πάλι με τέτοια ασήμαντη οπτική οξύτητα και ότι η πτώση καυτού ελαιολάδου, όπως του ανέφερε ο ενάγων, ίσως επιβάρυνε και επιδείνωσε εμφανισθείσα εν πλω παθολογική οφθαλμολογική κατάστασή του.

Από τα παραπάνω όμως αποδεικτικά στοιχεία δεν παρέχεται πλήρης απόδειξη του ισχυρισμού του ενάγοντος ότι έλαβε χώρα το προαναφερόμενο ατύχημά του, καθόν χρόνον ήτο ναυτολογημένος στο ένδικο πλοίο της δεύτερης εναγομένης αφού οι εξετάσαντες αυτόν ιατροί δεν ήσαν σε θέση επιστημονικά να αποφανθούν ότι αιτία και αφετηρία της παθολογικής καταστάσεως των οφθαλμών αυτού υπήρξε το εν λόγω ατύχημα. Αντιθέτως, το γεγονός τούτο διαψεύδεται κατηγορηματικά από τους έχοντες ιδίαν αντίληψη των πραγμάτων μέσα στο πλοίο μάρτυρες Ν.Σ. αρχιπλοίαρχον και Ν.Δ. ασυρματιστήν με τις υπ' αριθμ. 3094 και 3095/16.9.1994 ως άνω ενόρκους βεβαιώσεις των, οι οποίοι υπηρετούσαν στο ένδικο πλοίο κατά το φερόμενο ως κρίσιμο χρόνο του ατυχήματος με τις προαναφερθείσες ειδικότητες και δεν άκουσαν να γίνεται λόγος γι' αυτό. Δεν αναιρούνται δε οι καταθέσεις αυτών από την κατάθεση της μάρτυρος συζύγου του ενάγοντος, η οποία εξετάστηκε πρωτοδίκως στο ακροατήριο, αφού η τελευταία αυτή, πέραν των άλλων, στερείται ίδιας γνώσεως αναφορικά με το γεγονός αυτό. Αντιθέτως ενισχύονται οι καταθέσεις των προαναφερομένων ναυτικών και από το γεγονός ότι τίποτε περί του φερομένου ως άνω ατυχήματος δεν αναφέρεται στο ημερολόγιο του πλοίου (βλ. προσκομιζόμενες οικείες σελίδες σε φωτοτυπία), γεγονός το οποίο δεν θα άφηνε απαρατήρητο ο ενάγων, ο οποίος έχει ικανή πείρα, αφού και κατά το παρελθόν είχε εμπλακεί σε

δικαστικούς αγώνες για αποζημίωσή του από ατύχημα κατά τη ναυτολόγησή του (βλ. προσκομιζόμενα έγγραφα και ιδία την υπ'αριθμ. 1604/1987 απόφαση του Μονομ. Πρωτοδικείου Πειραιώς).

Υπό τα περιστατικά αυτά δεν υπάρχει στην προκείμενη περίπτωση εργατικό ατύχημα από βίαιο συμβάν κατά την έννοια των διατάξεων των άρθρων 1,2 και 3 του ν.551/1915 που κωδικοποιήθηκε με το από 24 Ιουλίου - 25 Αυγούστου 1920 β.δ., το οποίο έχει εφαρμογή κατ' άρθρο 66 Κ.Ι.Ν.Δ. και σε ατυχήματα ναυτικών, από τις οποίες συνάγεται ότι εργατικό ατύχημα από βίαιο συμβάν αποτελεί η σωματική βλάβη που έχει ως συνέπεια ανικανότητα για εργασία ή θάνατο του εργαζομένου, εφόσον επήλθε από αιφνίδιο και απρόβλεπτο γεγονός. Τούτο δε καθόσον δεν αποδείχθηκε ότι η οφθαλμική νόσος του ενάγοντος προκλήθηκε, εκδηλώθηκε ή επιδεινώθηκε από έκτακτη και αιφνίδια επενέργεια εξωτερικού αιτίου, άσχετη προς τη σύσταση του οργανισμού του και προς τη βαθμιαία και προοδευτική εξασθένηση και φθορά του, λόγω της φύσεως και του είδους της εργασίας του και των συνδεομένων με αυτή δυσμενών όρων παροχής της κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής.

Περαιτέρω, πρέπει να ληφθεί ότι η ως άνω νόσος του και αν ακόμη προϋπήρχε της συμβάσεως, γεγονός που αποκρούει ο ενάγων επικαλούμενος την προ της ναυτολογήσεώς του ιατρική εξέταση στην οποία υποβλήθηκε, από την οποία προέκυψε ότι ήτο υγιής ή εμφανίστηκε κατά τη διάρκεια της ναυτολογήσεως του, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι αποτελεί ατύχημα από βίαιο συμβάν, αφού η εργασία του παρείχετο σύμφωνα με τη σύμβαση υπό κανονικές συνθήκες. Επίσης, δεν αποτελεί τέτοιο ατύχημα η ως άνω νόσος με την πιθανότερη εκδοχή ότι αυτή οφείλεται σε παθολογικά αίτια του ενάγοντος (βλ. σχετ. Νομολ. Ολ. Α.Π. 1287/1986 ΕΕργΔ 46, 73, Α.Π. 71/1991, ΕλλΔνη 32, 799, ΑΠ 226/1987 ΕΝΔ 16,58).

Εφόσον δε δεν αποδείχθηκε ότι έλαβε χώρα το επικαλούμενο από τον ενάγοντα βίαιο συμβάν, δεν ήταν σκόπιμο να διαταχθεί προς απόδειξη τούτου ιατρική πραγματογνωμοσύνη η οποία είναι σε κάθε περίπτωση και αλυσιτελής, εφόσον δεν ηδυνήθησαν να σχηματίσουν ιατρικώς σαφή γνώμη περί του γεγονότος αυτού ως αιτίου της επιδίκου νόσου οι ιατροί οι οποίοι εξήτασαν τον ενάγοντα σε εγγύτερο προς το φερόμενο ως επισυμβάν αυτό γεγονός χρόνο. Με δεδομένα αυτά, η εγκαλούμενη απόφαση που δέχθηκε τα

ίδια και απέρριψε το αγωγικό αίτημα του ενάγοντος περί αποζημιώσεως του κατά τις διατάξεις του ως άνω ν.551/1915 δεν έσφαλε, αλλά σωστά τις αποδείξεις εξετίμησε και αναφορικά με αυτές σωστά το νόμο εφάρμοσε και ο πρώτος λόγος εφέσεως του ενάγοντος που υποστηρίζει τα αντίθετα πρέπει να απορριφθεί ως ουσία αβάσιμος.

Περαιτέρω, εφόσον δεν αποδείχθηκε ότι η νόσος του ενάγοντος προκλήθηκε κατά την εκτέλεση της εργασίας του στο ως άνω πλοίο η μεταγενεστερώς εκδηλωθείσα ήτο απότοκος της εις το πλοίο υπηρεσίας του, δεν δικαιούται αυτός να λάβει μισθούς ασθενείας. Ανεξαρτήτως τούτου, το αίτημα του ενάγοντος περί επιδικάσεως μισθών ασθενείας είτε τεσσάρων μηνών, είτε δύο μηνών σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3 ν.δ. 2652/1953 το οποίο κατά τη διάταξη του άρθρου 295 Κ.Ι.Ν.Δ. αποτελεί προσθήκη στο άρθρο 66 του ιδίου Κώδικα, είναι απορριπτέο, αφού η ένδικη αγωγή ασκήθηκε μετά την πάροδο 4 μηνών από της "αμοιβαία συναινέσει" απολύσεώς του (χρόνος απολύσεως 13.1.1993 και άσκηση αγωγής 2.7.1993) και είναι κατά τούτο απαράδεκτη, κατά το προαναφερόμενο άρθρο 3 ν.δ. 2652/1953 παρ.6 όπως τροπ. με ν.δ. 1212/1981. Επομένως, εγκαλουμένη απόφαση που απέρριψε το εν λόγω αίτημα έστω και με διαφορετική εν μέρει αιτιολογία, δεν έσφαλε αλλά σωστά τις αποδείξεις εξετίμησε και το νόμο εφάρμοσε και ο δεύτερος λόγος εφέσεως του ενάγοντος που υποστηρίζει τα αντίθετα πρέπει να απορριφθεί ως ουσία αβάσιμος.

Όπως προκύπτει από τις συνδυασμένες διατάξεις των άρθρων 5 παρ.1 του Συντάγματος (1975), 3, 189, 192, 198, 361, 651, 653, 767 του Α.Κ. και 57 του ΚΙΝΔ, η αρχή της αυτονομίας της ιδιωτικής βουλήσεως ισχύει, εφόσον δεν περιορίζεται από κανόνες δημοσίας τάξεως και στο πεδίο της ναυτικής εργασίας. Έτσι, με τη σύμβαση ναυτολογήσεως μπορεί να συμφωνηθεί έγκυρα ότι ο ναυτικός, μέσα στα νόμιμα χρονικά όρια, θα παρέχει περισσότερες από μία εργασίες. Στην περίπτωση αυτή, αν οι παρεχόμενες εργασίες είναι αυτοτελείς και διαφορετικές η μια από την άλλη, δικαιούται να λαμβάνει, κατ' ελάχιστο όριο, πλήρεις τις αποδοχές που είναι νόμιμα καθορισμένες για καθεμία από τις απασχολήσεις αυτές (βλ. Αν. Βερνάρδο, Το Δίκαιο της ναυτικής εργασίας, σελ. 38, Ε.Π. 111/1992 ΕΝΔ 20, 513 Ε.Π. 443/1988 ΕΝΔ 17, 187, ΕΠ 291/1987 ΕΝΔ 15, 162, Ε.Π. 1239/1984 ΕΝΔ 13,337).

Εξάλλου, όπως συνάγεται από τα άρθρα 340, 374, 648, 653, 656 ΑΚ 53 και 60 ΚΙΝΔ για να γεννηθεί η παραπάνω αξίωση του ναυτικού αρκεί ο τελευταίος να θέσει στη διάθεση του πλοιάρχου τις υπηρεσίες που ανέλαβε να εκτελέσει, είναι δε αδιάφορο αν αυτές δεν χρησιμοποιηθούν για λόγους που αφορούν το πρόσωπο του εργοδότη. Αν η απασχόληση του ναυτικού είναι σε κάποια από τις παραπάνω εργασίες μειωμένη, τότε μόνο επιτρέπεται να γίνει ανάλογη μείωση του αντίστοιχου μισθού, όταν η υποαπασχόληση οφείλεται σε ανωτέρα βία, ή έχει συμφωνηθεί ρητά ή σιωπηρά με αντίστοιχη μείωση της αντιπαροχής του εργοδότη, όταν δηλ. στη σύμβαση ναυτολογήσεως έχει περιληφθεί η λεγόμενη ρήτρα υποαπασχολήσεως (ΑΠ 178/1979 ΝοΒ 29, 1387, ΕΠ 1239/1984 όπ Ε.Π. 174/1984 ΕΝΔ 14, 181).

Έτσι, ο ναυτικός που ναυτολογήθηκε για να εκτελέσει τα καθήκοντα του μάγειρα και του θαλαμηπόλου, δικαιούται να λάβει πλήρεις τις αποδοχές και των δύο ειδικοτήτων. Σ' αυτές θα περιληφθούν και θα υπολογισθούν χωριστά για κάθε μία ειδικότητα, η πάγια υπερωριακή αμοιβή, η αποζημίωση της αδείας και το αντίτιμο τροφής (βλ. σχετ. ΕΠ 174/1984 όπ 702/1984 ΕΝΔ 13, 102 375/1984 ΕΝΔ 12, 434). Επίσης, είναι αδιάφορο το γεγονός ότι η μία ειδικότητα δεν προβλέπεται από τη σύνθεση του πληρώματος κατά το δίκαιο της χώρας τη σημαία της οποίας φέρει το πλοίο, αφού η σχετική αξίωση του ναυτικού για τη λήψη των αποδοχών και της πρόσθετης αυτής ειδικότητας απορρέει από τη σύμβαση και όχι από τις διατάξεις του δημοσίου δικαίου που αφορούν στη σύνθεση του πληρώματος και την αναπλήρωση των ελλειπόντων μελών ΑΠ 111/1992 όπ, 865/1991 ΕΝΔ 20, 61, 1561/1989 ΕΝΔ 18, 159 πρβλ. και ΑΠ 707/1980 ΕΝΔ 13, 325.

Στην προκειμένη περίπτωση από τα αποδεικτικά μέσα που αναφέρονται στη δεύτερη σκέψη της παρούσας και ίδια από την επίδικη σύμβαση ναυτικής εργασίας αντίγραφο της οποίας προσκομίζεται από τα διάδικα μέρη αποδεικνύεται ότι ο ενάγων ναυτολογήθηκε με δύο ειδικότητες ήτοι του μαγείρου και του θαλαμηπόλου (μαγειροθαλαμηπόλος) με μηνιαίες αποδοχές 2.500 δολ. ΗΠΑ οι οποίες από 1.7.1992 αναπροσαρμόστηκε στα 2.850 δολ. ΗΠΑ. Έκτοτε, ο ενάγων όχι μόνο έθεσε στη διάθεση του πλοιάρχου τις υπηρεσίες και των δύο ειδικοτήτων που ανέλαβε να εκτελέσει, αλλά εκτελούσε πράγματι αυτές αφού στο πλοίο δεν υπηρετούσε άλλος μάγειρας, ούτε θαλαμηπόλος, παρά μόνο ένας βοηθός μάγειρα και δύο

βοηθοί θαλαμηπόλοι, οι οποίοι εκτελούσαν τα αντίστοιχα των ειδικοτήτων τους καθήκοντα υπό την επίβλεψή του.

Συγκεκριμένα, ο ενάγων εκτός των καθηκόντων του ως μαγείρου, μεριμνούσε για τη συγκέντρωση, το πλύσιμο και την αλλαγή του ιματισμού του πλοίου, κατέγραφε τις ελλείψεις των τροφίμων και παραλάμβανε αυτά, εξυπηρετούσε τον πλοίαρχο και τα φιλοξενούμενα απ' αυτόν πρόσωπα και καθάριζε την καμπίνα του, εκτελούσε τον καθαρισμό και την απόψυξη των ηλεκτρικών ψυγείων τροφίμων και παρακολουθούσε και επέβλεπε την καλή εκτέλεση των εργασιών των βοηθών θαλαμηπόλου και του βοηθού μάγειρα. Τα παραπάνω περιστατικά αποδεικνύονται από την κατάθεση της συζύγου του ενάγοντος η οποία έχει ιδίαν αντίληψη τούτων καθόσον επισκέπτετο στο πλοίο τακτικά στους πρώτους τρεις μήνες και δεν αναιρείται η κατάθεσή της από τα όσα αντίθετα διαλαμβάνουν στις ως άνω ένορκες βεβαιώσεις των οι προαναφερόμενοι ναυτικοί (αρχιπλοίαρχος και ασυρματιστής) και ειδικότερα ότι τις εργασίες θαλαμηπόλου εκτελούσαν οι ναυτολογημένοι δύο αλλοδαποί βοηθοί θαλαμηπόλου, αφού όπως προκύπτει από την προσκομιζόμενη κατάσταση των μελών του πληρώματος αυτοί ναυτολογήθηκαν στις 19.11.1992 δηλ. μετά πάροδο οκτώ μηνών από το χρόνο ναυτολόγησής του ενάγοντος.

Έτσι, δικαιούται ο ενάγων πλήρεις τις αποδοχές και των δύο ειδικοτήτων στις οποίες περιλαμβάνονταν και οι πάγιες υπερωρίες θαλαμηπόλου. Πρέπει να σημειωθεί, ότι ο τρόπος με τον οποίο εκτελούσε ο ενάγων τα καθήκοντα των δύο ως άνω ειδικοτήτων, είτε δηλαδή με ένταση της προσπάθειάς του, είτε με παράταση του χρόνου της απασχολήσεώς του, είναι αδιάφορος για την απαίτησή του να του επιδικασθούν οι αποδοχές και των δύο ειδικοτήτων (βλ. σχετ. ΕΠ 1444/1981 ΕΝΔ 10, 210). Επίσης, δεν έχει σημασία το γεγονός ότι η θέση του θαλαμηπόλου δεν προβλεπόταν στη σύνθεση του πληρώματος του πλοίου, αφού όπως αποδείχθηκε η αξίωση του ενάγοντος για λήψη των αποδοχών και της ειδικότητας αυτής του θαλαμηπόλου απορρέει από τη σύμβαση.

Περαιτέρω, δεν αποδείχθηκε ο ισχυρισμός των εναγομένων ότι ο ενάγων εκτελούσε μερικώς τα καθήκοντα του θαλαμηπόλου, τα οποία κατά βάση εκτελούσαν οι βοηθοί θαλαμηπόλου που υπηρετούσαν στο πλοίο, ανεξαρτήτως του ότι και αν ακόμη οι εργασίες του ενάγοντος ως

θαλαμηπόλου είχαν περιορισθεί, δεν έχει στην προκειμένη περίπτωση έννομη επιρροή, γιατί το περιστατικό αυτό οφείλεται σε λόγους που αφορούν το πρόσωπο των ήδη εγκαλούντων εναγομένων. Δεν αποδείχθηκε άλλωστε ότι έχει συμφωνηθεί ρήτρα υποαπασχολήσεώς του ούτε αυτή προκύπτει με ερμηνεία της δηλώσεως βουλήσεως των εναγομένων κατά τις διατάξεις των άρθρων 173 και 200 Α.Κ., ούτε η τυχόν υποαπασχόλησή του οφείλεται σε ανωτέρα βία, σύμφωνα με όσα παραπάνω αναφέρθηκαν. Κατ' ακολουθίαν τούτων, η εγκαλούμενη απόφαση που δέχθηκε τα ίδια, δεν έσφαλε, αλλά σωστά τις αποδείξεις εξετίμησε και αναφορικά με αυτές σωστά το νόμο εφάρμοσε και ο πρώτος λόγος εφέσεως των εναγομένων καθ' όλα αυτού τα σκέλη είναι απορριπτέος ως ουσία αβάσιμος.

Η συμφωνία αμοιβής του ναυτικού με πάγιο μηνιαίο μισθό που στη ναυτική πρακτική ονομάζεται "κλειστός" και στον οποίο περιλαμβάνεται ο βασικός μισθός και τα επιδόματα ή άλλες παροχές που προβλέπονται από τη σχετική συλλογική σύμβαση εργασίας μεταξύ των οποίων και η αναλογία της αποζημιώσεως αδείας, όταν είναι γνωστό στους συμβαλλόμενους ήδη από του χρόνου καταρτίσεως της συμβάσεως ότι ένεκα των συγκεκριμένων συνθηκών εργασίας δεν είναι δυνατό να παρασχεθεί στο ναυτικό αυτούσια η άδεια δεν είναι κατ' αρχήν αθέμιτη (αρθρ. 361 Α.Κ.). Τούτο, όμως, τελεί υπό την αυτονόητη αναγκαία προϋπόθεση ότι η αποζημίωση για μη λήψη αδείας προστιθεμένη στον κατά την οικεία σ.σ.ν.ε. βασικό μισθό, τα εν γένει επιδόματα, την υπερωριακή αμοιβή κλπ. δεν δίδει άθροισμα κατώτερο του συμφωνημένου "κλειστού" μισθού. Διαφορετικά, αν δηλαδή ο κλειστός μισθός δεν καλύπτει το σύνολο των ελάχιστων νομίμων αποδοχών, η συμφωνία δεν είναι έγκυρη γιατί πρόκειται για ανεπίτρεπτη κατά νόμο εκ των προτέρων παραίτηση από δικαιώματα παρεχόμενα στο ναυτικό από κανόνες δημοσίας τάξεως και δικαιούται αυτός να αξιώσει τη διαφορά.

Αν ο ναυτικός απολυθεί, χωρίς να έχει λάβει αυτούσια την άδειά του ή να έχει πληρωθεί τις ανάλογες αποδοχές, τότε καταβάλλονται σε αυτόν οι αντίστοιχες προς τις ημέρες αδείας αποδοχές με βάση το μισθολογικό καθεστώς που ισχύει στο χρόνο της απολύσεως (Ε.Π. 179/1990 ΕΝΔ 19, 282, 1378/1990 αδημοσ., 501/1993 πλειοψ. αδημ.) Το ύψος δε των αποδοχών αυτών, σε περίπτωση κατά την οποία ο ναυτικός εκτελεί παράλληλα τα καθήκοντα δύο ειδικοτήτων, διαμορφώνεται συνυπολογιζομένων των μισθών

και των δύο ειδικοτήτων, στους οποίους περιλαμβάνονται και το συμφωνημένο ποσό πάγιας υπερωριακής αμοιβής, η χορήγηση του οποίου δεν εξαρτάται από την πραγματοποίηση ή όχι της υπερωριακής αυτής απασχολήσεως. Τέλος, στην περίπτωση κατά την οποία δεν έλαβε άδεια ο ναυτικός ούτε τις αντίστοιχες αποδοχές κατά το χρόνο της απασχολήσεως του στο πλοίο και καταβάλλονται αυτές αναδρομικώς μετά την απόλυσή του, στις αποδοχές αυτές υπολογίζεται και το αντίτιμο τροφής (βλ. σχετ. Ε.Π. 375/1984 ΕΝΔ 12, 434).

Στην προκειμένη περίπτωση, με την ένδικη από 30.3.1992 σύμβαση ναυτικής εργασίας, συμφωνήθηκε η αμοιβή του ενάγοντος για τις παρεχόμενες εργασίες του μάγειρα και του θαλαμηπόλου με πάγιο μηνιαίο μισθό, στον οποίο θα περιλαμβάνοντο όλα τα επιδόματα μεταξύ των οποίων και η άδεια - τροφοδοσία και το bonus (κλειστό) ανερχόμενο σε 2.500 δολ. ΗΠΑ, ο οποίος όπως στην προηγούμενη σκέψη της παρούσας αναφέρθηκε, από 1.7.1992 αναπροσαρμόστηκε σε 2.850 δολ. ΗΠΑ το μήνα, ποσά τα οποία αντιστοιχούσαν σε 454.000 και 490.000 δρχ. αντίστοιχα, όπως γίνεται δεκτό και από την εγκαλουμένη απόφαση χωρίς κατά τούτο να αμφισβητηθεί αυτή με λόγο εφέσεως.

Σύμφωνα με τις σ.σ.ν.ε. που ίσχυσαν κατά το χρονικό διάστημα της ναυτολογήσεως και απασχολήσεως του ενάγοντος στο ένδικο πλοίο, ήτοι της από 15.4.1991 συλλογικής συμβάσεως ναυτικής εργασίας ποντοπόρων πλοίων άνω των 4.500 T.D.W. η οποία κυρώθηκε με την υπ' αριθμ. υ.α. 23242/26.4.1991 ΥΕΝ (ΦΕΚ 268, Β', 26.4.1991) και της από 28.5.1992 ομοίας, η οποία κυρώθηκε με την υπ' αριθμ. υ.α. 23242/1-1992 ΥΕΝ (ΦΕΚ 392, Β', 16.6.1992), ο μηνιαίος μισθός του μαγειροθαλαμηπόλου ανερχόταν:

1) Βάσει της πρώτης σ.σ.ν.ε. σε 584.556 δραχμές ήτοι: μισθός μαγείρου: β.μ. 110.565+ επιδ. Κυρ. 24.324 + επιδ. δεξαμεν. 11.056 + πάγια υπερωρ. αμοιβή 136.185 + επιδ. κατωτέρου πληρώμ. 8.615 + διορθωτ. απίδ. 1.335 + επιδ. παρασκ. ψωμιού σε πλοίο με μηχανικό ζυμωτήριο 12.120 δρχ. = 280.356 ή συνολικά μισθός των δύο ως άνω ειδικοτήτων 584.556 δρχ. (304.200 + 280.356).

2) Βάσει της δεύτερης σ.σ.ν.ε. σε 670.953 δρχ. ήτοι: α) μισθός μαγείρου β.μ. 126.045 + επιδ. Κυρ. 27.730 + επιδ. δεξαμεν. 12.605 + πάγια υπερωρ. αμοιβή 157.598 + επίδ. κατωτ. πληρώμ. 9.820 + διορθ. επίδ. 1.520 + επίδ. παρασκευής ψωμιού σε πλοίο με μηχανικό ζυμωτήριο 13.815 δρχ. =

349.133 δρχ. και β) μισθός θαλαμηπόλου: β.μ. 120.790 + επιδ. Κυρ. 26.574 + επίδ. δεξαμεν. 12.079 + πάγια υπερωρ. αμοιβή 151.037 + επιδ. κατωτ. πληρώμ. 9.820 + διορθ. επίδ. 1.520 δρχ. = 321.820 δρχ. ή συνολικά μισθοί δύο ειδικοτήτων 670.953 δρχ. (349.133 + 321.820).

Με τα δεδομένα αυτά, η συμφωνία των διαδίκων ότι στον παραπάνω κλειστό μισθό του ενάγοντος περιλαμβάνονται και οι αποδοχές αδείας, την οποία σημειωτέον δεν έλαβε αυτός αυτούσια, δεν είναι έγκυρη, αφού, σύμφωνα με όσα στην αρχή της παρούσας σκέψης αναφέρθηκαν δεν καλύπτει ο συμφωνημένος μισθός (εκ δρχ. 454.000 και 490.000 όπως προαναφέρθηκε) το σύνολο των ελαχίστων αποδοχών του ενάγοντος αμφοτέρων των ειδικοτήτων του, οι οποίες ανέρχονται κατά τα προαναφερόμενα σε 584.556 και 670.953 δρχ. αντίστοιχα. Επομένως, η εγκαλούμενη απόφαση που δέχθηκε τα ίδια και στη συνέχεια προχώρησε στην επιδίκαση της ζητούμενης από τον ενάγοντα αποζημιώσεως αδείας του, δεν έσφαλε, αλλά σωστά τις αποδείξεις εξετίμησε και το νόμο εφάρμοσε και ο δεύτερος λόγος της εφέσεως των εναγομένων που υποστηρίζει τα αντίθετα είναι απορριπτός ως ουσία αβάσιμος.

Από το συνδυασμό των διατάξεων των άρθρων 341, 345 και 655 του Α.Κ. δεν προκύπτει ότι επί απολύσεως του μισθωτού οφείλονται τόκοι υπερημερίας "σε κάθε περίπτωση" από της απολύσεώς του, για τις οφειλόμενες αποδοχές, χωρίς να είναι αναγκαίο να προηγηθεί όχληση. Με τη διάταξη του άρθρου 655 εδ. β' Α.Κ. κατά την οποία "σε κάθε περίπτωση" από της απολύσεώς του, για τις οφειλόμενες αποδοχές χωρίς να είναι αναγκαίο να προηγηθεί όχληση. Με τη διάταξη του άρθρου 655 εδ. β' Α.Κ. κατά την οποία "σε κάθε περίπτωση μόλις λήξει η σύμβαση γίνεται απαιτητός ο μισθός που αντιστοιχεί στο χρόνο έως τη λήξη" δεν θεσπίζεται δήλη ημέρα καταβολής για κάθε απαίτηση του απολυομένου μισθωτού από οποιαδήποτε αιτία αλλά μόνο για το μισθό του υπό στενή έννοια συμβατικό ή νόμιμο. Και τούτο γιατί μόνο στην περίπτωση του μισθού υπό στενή έννοια το ύψος του οποίου είναι δεδομένο από τη σύμβαση, ή το νόμο αρκεί για τη γένεση της σχετικής αξιώσεως.